

Schadebeeld sierteelt als gevolg van coronacrisis

Rob Stokkers, Pepijn Smit, Marc Ruijs, Gerben Jukema, Jan Benninga en Marcel van Asseldonk, 9 april 2020

1. Introductie

De coronacrisis heeft forse gevolgen voor de Nederlandse economie. Ook de agrarische sector ontkomt niet aan de gevolgen van deze crisis. Door de maatregelen die nodig zijn om de volksgezondheid te beschermen, is er een ernstige marktverstoring in een aantal sectoren. Dit leidt tot dalingen van opbrengsten en inkomens van bedrijven en vermoedelijk ook tot faillissementen.

De afzet voor Nederlandse landbouwproducten komt onder druk te staan. Er zijn logistieke problemen in de afzet en vooral ook de internationale afzet wordt belemmerd.

De ene sector wordt harder getroffen dan de andere. Zo is de afzet van de sierteeltsector met dagverse en relatief luxe producten bijna geheel weggevallen. Dit heeft een grote impact op de productiebedrijven en handel. Ook door aardappeltelers en bedrijven met verbredingsactiviteiten worden economische problemen gemeld.

Vanuit de verschillende sectoren vragen bedrijven om ondersteuning. Echter, het ontbreekt aan een goed inzicht in de omvang van de schade. Dit inzicht is een noodzakelijke voorwaarde om tot weloverwogen besluiten te komen.

Wageningen Economic Research is door het ministerie van LNV gevraagd om op basis van bestaande kennis en data inzicht te geven in het algemene schadebeeld in de primaire agrarische sector als gevolg van de coronacrisis.

In de sierteelt is de verwachte schade op korte termijn zeer groot. Deze notitie gaat uitsluitend in op de schadeberekeningen voor de sierteelt in de maanden maart tot en met mei 2020. Conform de methode van de partiële kosten-batenanalyse is schade gedefinieerd als *de verminderde baten en extra kosten minus de extra baten en vermeden kosten*. In de context van deze onderzoeksvraag gaat het vooral om de verminderde baten zonder winstmarge minus de vermeden betaalde kosten. Anders geformuleerd: de schade wordt gevormd door de onvermijdbare kosten waar geen opbrengsten tegenover staan.

2. Werkwijze

Tot de sierteelt worden de volgende bedrijfstypen gerekend: snijbloemenbedrijven, pot- en perkplantenbedrijven, bloembollenbedrijven en boomkwekerijbedrijven. Voor deze vier bedrijfstypen heeft Wageningen Economic Research de volgende gegevens beschikbaar, die zijn gebruikt in de schadeberekeningen (zie ook bijlagen 1 tot en met 4):

- Aantal gespecialiseerde bedrijven en specialisatiegraad per bedrijfstype 2015-2019.
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Economic Research.
- Bedrijfsresultaten en meer gedetailleerd de winst- en verliesrekeningen per bedrijfstype, gemiddeld per jaar en voor de laatste 5 jaar: 2015-2019 (raming).
Bron: Bedrijveninformatienet,¹ Wageningen Economic Research.
- Maandelijks mutaties in de rekening-courant per bedrijfstype 2018-2019.
Bron: ERI-gegevens,² bewerking Wageningen Economic Research. Zie voor meer achtergrondinformatie ook factsheet 2020-039c (Van der Meulen, et al., 2020).

De werkwijze bij de schadeberekening is als volgt:

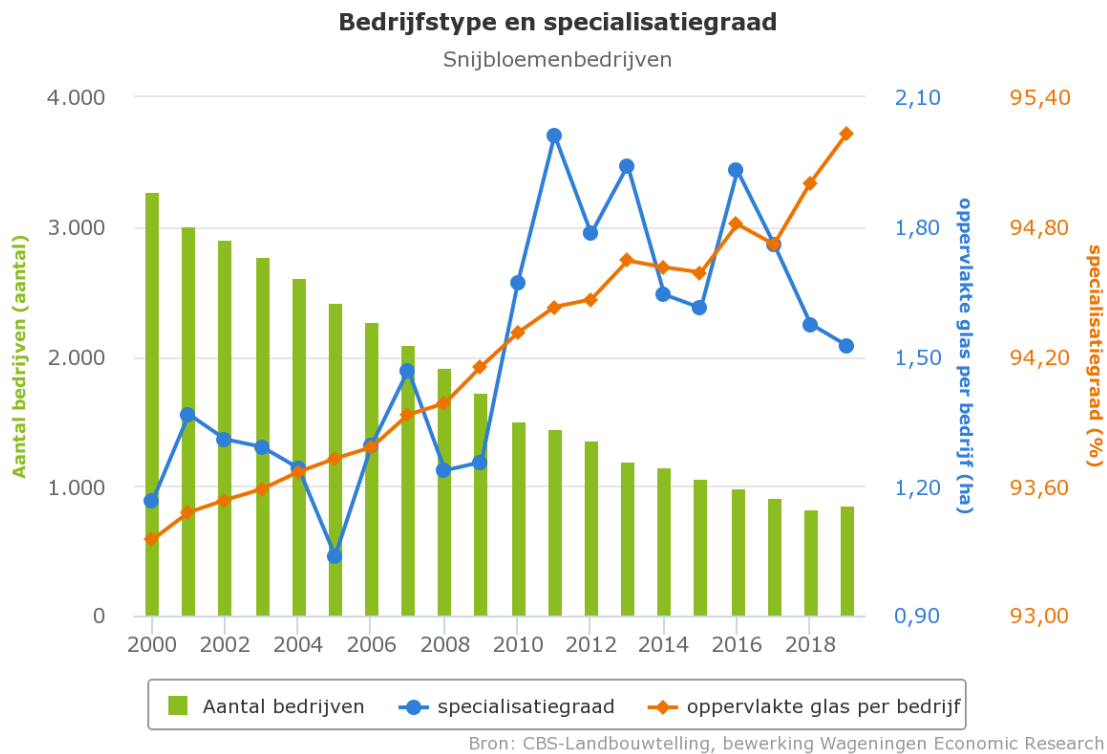
1. Per bedrijfstype wordt een gemiddelde berekend van de diverse opbrengsten- en kostenposten over de jaren 2015-2019 per bedrijf.
2. Bij de meest relevante opbrengstenposten, met name de verkoop van plantaardige producten, wordt op basis van ERI (of eventueel een andere bron als veilinggegevens) een procentuele verdeling gemaakt over de twaalf maanden van het jaar. Bovendien wordt voor de maanden maart tot en met mei op basis van inschattingen van deskundigen uit de sierteelt het omzetverlies per maand bepaald, die maandelijks achteraf kan worden bijgesteld op basis van recente ERI-gegevens (of eventueel een andere bron als veilinggegevens). Vervolgens kan het totale omzetverlies over de maanden maart tot en met mei worden berekend.
3. Bij de diverse kostenposten is voornoemde werkwijze erg omslachtig en ook lastig door het (deels) ontbreken van ERI-gegevens op dat detailniveau en het gemis aan expertkennis voor gedetailleerde inschattingen per maand. Als alternatief is gekozen voor de volgende benadering: op basis van stap 1 zijn de diverse kostenposten uitgedrukt als percentage van de totale opbrengsten. Vervolgens wordt voor de afzonderlijke kostenposten op basis van inschattingen van deskundigen uit de sierteelt een inschatting gemaakt van het percentage van deze kosten dat in de maanden maart tot en met mei onvermijdbaar is en waar dus geen vergoeding en/of uitstel van betaling tegenover staat. Hieruit kunnen de totale onvermijdbare kosten als percentage van de totale opbrengsten worden berekend, waarbij impliciet ook wordt gecorrigeerd voor een eventuele winstmarge.
4. Ten slotte kan het totale omzetverlies en de totale schade per deelsector van de sierteelt worden berekend door de uitkomsten per bedrijfstype te vermenigvuldigen met het aantal bedrijven binnen dit bedrijfstype en te corrigeren voor de specialisatiegraad. De specialisatiegraad geeft aan welk deel van het areaal wordt geteeld door alle gespecialiseerde bedrijven van een bepaald bedrijfstype samen.

¹ Wageningen Economic Research voert voor het ministerie van LNV als Wettelijke Taak uit het verzamelen en vastleggen van gegevens van een representatieve steekproef van ongeveer 1.500 land- en tuinbouwbedrijven. De steekproefpopulatie wordt gevormd door de bedrijven uit de CBS-Landbouwtelling die groter zijn dan 25.000 euro SO. De verzamelde gegevens vormen de kern van het Bedrijveninformatienet van Wageningen Economic Research (het Bedrijveninformatienet).

² Van een groot deel van de steekproefbedrijven in het Bedrijveninformatienet (ongeveer 1.200 bedrijven) worden op een gedetailleerd niveau gegevens verzameld, waarbij zo veel mogelijk gebruik wordt gemaakt van digitale uitwisseling van data. Van deze bedrijven beschikt Wageningen Economic Research over de dagelijkse mutaties op de rekening-courant van het bedrijf (ERI-gegevens). Hiermee is het mogelijk om een actueel beeld te schetsen van de bij- en afschrijvingen op agrarische bedrijven.

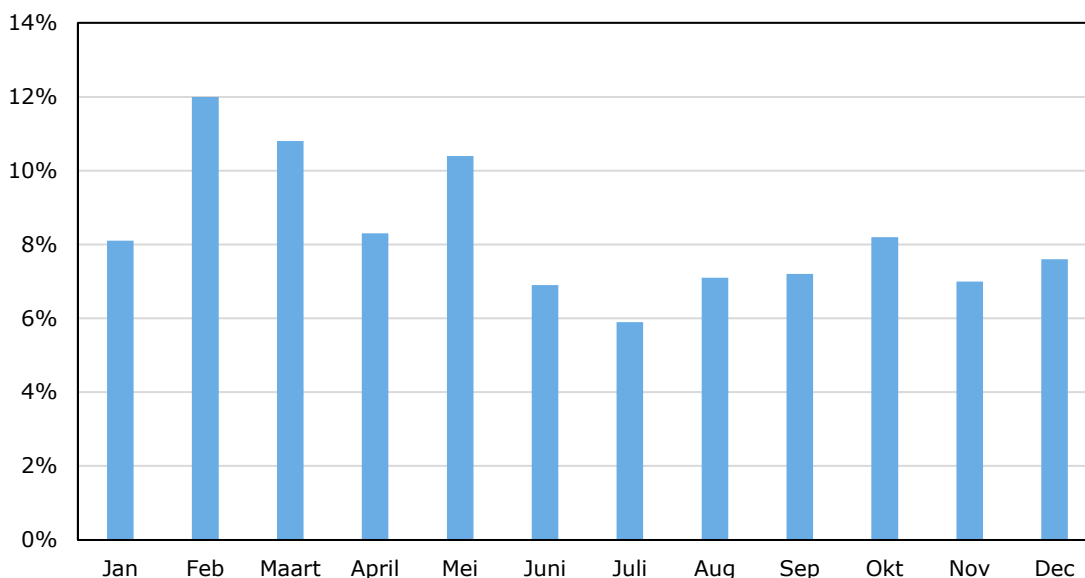
3. Snijbloemenbedrijven

In de periode 2015-2019 waren er gemiddeld 926 gespecialiseerde snijbloemenbedrijven in Nederland, die gezamenlijk 95% van het areaal snijbloemen in Nederland teelden (figuur 1).

Figuur 1 Bedrijfstype en specialisatiegraad snijbloemenbedrijven

Deze bedrijven hadden een omzet van gemiddeld 1,61 miljoen euro, waarvan 1,49 miljoen euro uit bloemen (zie bijlage 1). Op basis van veilinggegevens van Royal Flora Holland in 2017-2019 is de verdeling van de omzet in bloemen over het jaar weergegeven in figuur 2.

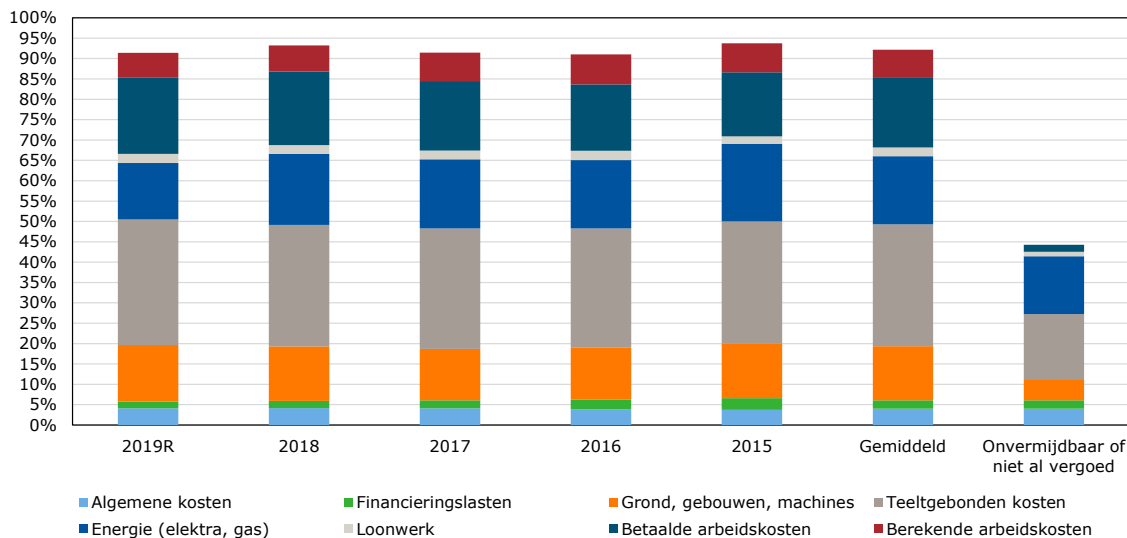

Figuur 2 Relatieve verdeling veilingomzet bloemen over de maanden in 2017-2019

Bron: Royal Flora Holland.

Op basis van recente cijfers van Royal Flora Holland wordt het omzetverlies in de maanden maart, april en mei 2020 ingeschat op respectievelijk 38,8%, 40% en 35%.

In figuur 3 zijn de diverse kostenposten uitgedrukt als percentage van de totale omzet onder normale omstandigheden voor de afzonderlijk jaren 2015-2019 en gemiddeld. In de laatste kolom wordt een inschatting gemaakt van de kosten die onvermijdbaar zijn bij 100% omzetverlies en waarvoor tot op heden geen vergoeding of uitstel van betaling mogelijk is.

Figuur 3 Kostenposten snijbloemenbedrijven

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Algemene kosten

Deze overheadkosten lopen gewoon door.

Financieringskosten

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit betaalde rente en de Rabobank, grootste kredietverstrekker, verleent hiervoor geen uitstel van betaling.

Grond, gebouwen en machines

Deze post bestaat uit betaalde pacht, afschrijvingen, brandstoffen en onderhoud. De banken verlenen de komende maanden uitstel van aflossingen (min of meer afschrijvingen) en onderhoud wordt net als tijdens de financiële crisis van 2008-2013 uitgesteld.

Teeltgebonden kosten

Deze post bestaat uit onder andere meststoffen, zaaizaad en pootgoed, gewasbeschermingsmiddelen en overige (onder andere afzetkosten, hulpmaterialen). Op de meeste van deze kosten is een besparing mogelijk van naar schatting 10%, maar bij plantmateriaal is zelfs een 75% besparing mogelijk door het langer doortelen van een bestaand meerjarig gewas en/of uitstel van het aanschaffen van plantmateriaal op de korte termijn.

Energie

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit elektra en gas. Volgens een ruwe schatting kan hierop in de maanden maart tot en met mei 15% worden bespaard.

Loonwerk

Door het niet inhuren van uitzendkrachten kan hierop naar schatting 50% worden bespaard.

Betaalde arbeid

Door gebruik te maken van de NOW-regeling kan hiervoor een tegemoetkoming worden ontvangen van maximaal 90% bij volledig omzetverlies of naarmate het omzetverlies kleiner is een lager percentage.

Berekende arbeid

Deze post is geen feitelijk uitgave, maar bestaat geheel uit een berekende loon voor de inzet van de ondernemer en eventuele gezinsleden conform cao. Deze wordt dus verder buiten beschouwing gelaten.

Samenvattend kan worden gesteld dat op een gemiddeld snijbloemenbedrijf ongeveer 44% van de kosten, uitgedrukt als percentage van de totale omzet, onvermijdbaar is of (nog) niet voor compensatie in aanmerking komt.

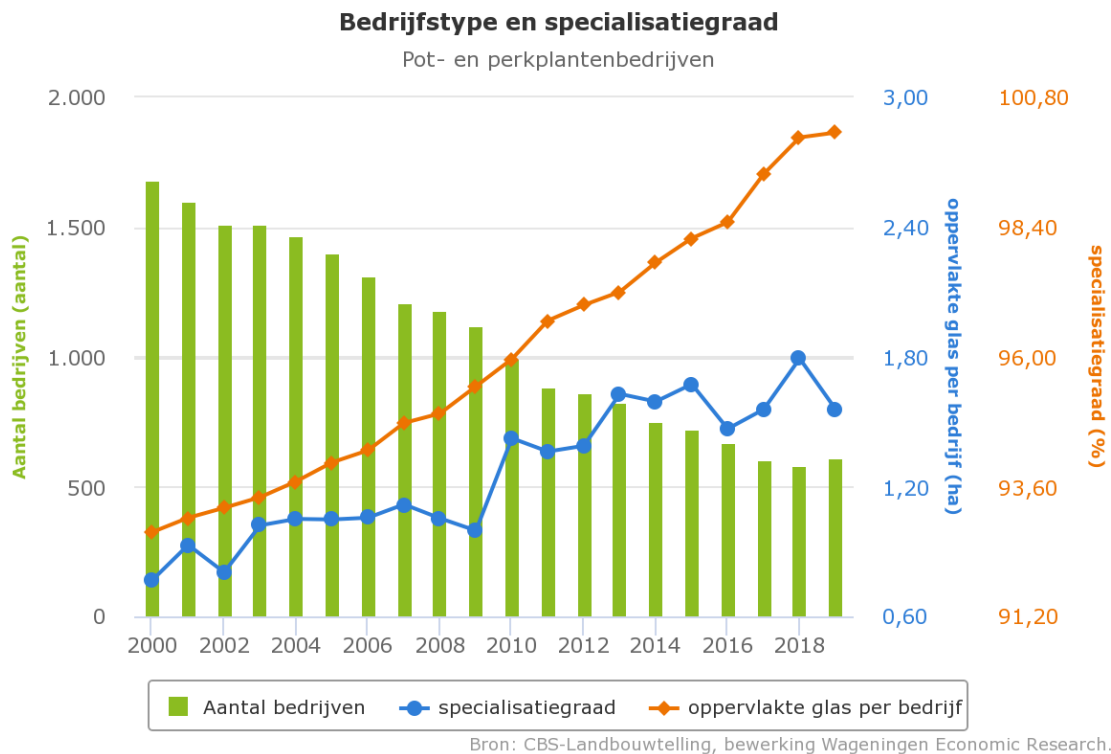
Tabel 1 Voorlopige resultaten schade snijbloemensector (maart/mei)

	Omvang
Omzetverlies per gespecialiseerd bedrijf (maart/mei) (euro per bedrijf)	165.782
Onvermijdbare kosten als % omzet	44%
Schadebedrag per gespecialiseerd bedrijf (euro per bedrijf)	73.373
Aantal gespecialiseerde bedrijven	926
Specialisatiegraad	95%
<hr/>	
Totaal omzetverlies snijbloemen (euro)	162.309.185
Totale schade snijbloemen (euro)	71.836.160

Bron: Wageningen Economic Research.

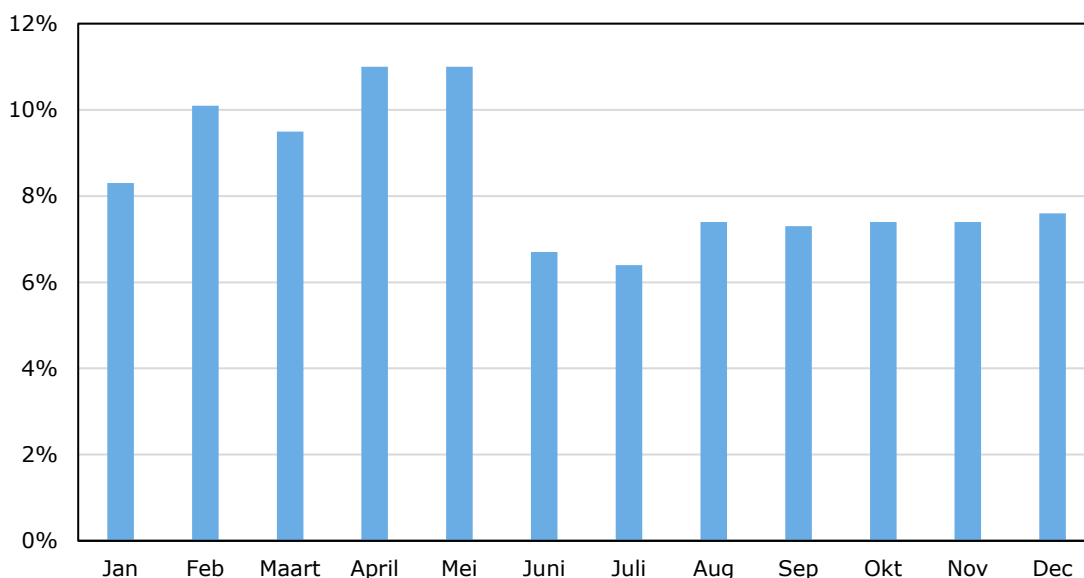
4. Pot- en perkplantenbedrijven

In de periode 2015-2019 waren er gemiddeld 633 gespecialiseerde pot- en perkplantenbedrijven in Nederland, die gezamenlijk 95% van het areaal pot- en perkplanten in Nederland teelden (figuur 4).

Figuur 4 Bedrijfstype en specialisatiegraad pot- en perkplantenbedrijven

Deze bedrijven hadden een omzet van gemiddeld € 2,56 miljoen, waarvan € 2,42 miljoen uit pot- en perkplanten (zie bijlage 2). Op basis van veilinggegevens van Royal Flora Holland in 2019 is de verdeling van de omzet in pot- en perkplanten over het jaar weergegeven in figuur 5.

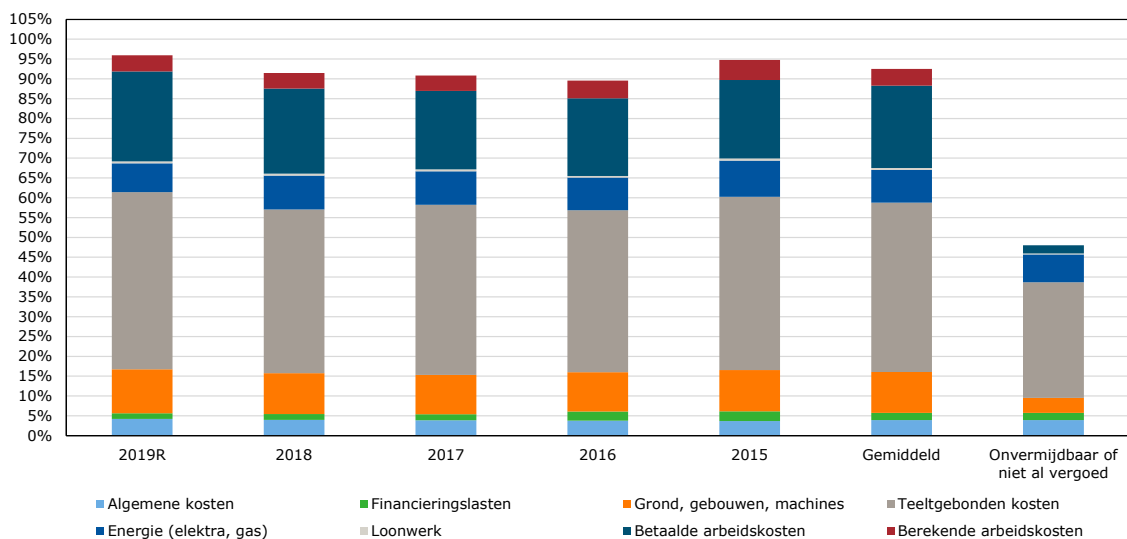

Figuur 5 Relatieve verdeling veilingomzet pot- en perkplanten over de maanden in 2019

Bron: Royal Flora Holland.

Op basis van recente cijfers van Royal Flora Holland wordt het omzetverlies in de maanden maart, april en mei 2020 ingeschat op respectievelijk 32,4%, 37% en 32%.

In figuur 6 zijn de diverse kostenposten uitgedrukt als percentage van de totale omzet onder normale omstandigheden voor de afzonderlijk jaren 2015-2019 en gemiddeld. In de laatste kolom wordt een inschatting gemaakt van de kosten die onvermijdbaar zijn bij 100% omzetverlies en waarvoor tot op heden geen vergoeding of uitstel van betaling mogelijk is.

Figuur 6 Kostenposten pot- en perkplantenbedrijven

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Algemene kosten

Deze overheadkosten lopen gewoon door.

Financieringskosten

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit betaalde rente en de Rabobank, de grootste kredietverstrekker, verleent hiervoor geen uitstel van betaling.

Grond, gebouwen en machines

Deze post bestaat uit betaalde pacht, afschrijvingen, brandstoffen en onderhoud. De banken verlenen de komende maanden uitstel van aflossingen (min of meer afschrijvingen) en onderhoud wordt net als tijdens de financiële crisis van 2008-2013 uitgesteld.

Teeltgebonden kosten

Deze post bestaat uit onder andere meststoffen, zaai- en pootgoed, gewasbeschermingsmiddelen en overige (onder andere afzetkosten, hulpmaterialen). Op de meeste van deze kosten is een besparing mogelijk van naar schatting 10%, maar bij plantmateriaal is zelfs een 50% besparing mogelijk door uitstel van het aanschaffen van plantmateriaal op de korte termijn.

Energie

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit elektra en gas. Volgens een ruwe schatting kan hierop in de maanden maart tot en met mei 15% worden bespaard.

Loonwerk

Door het niet inhuren van uitzendkrachten kan hierop naar schatting 50% worden bespaard.

Betaalde arbeid

Door gebruik te maken van de NOW-regeling kan hiervoor een tegemoetkoming worden ontvangen van maximaal 90% bij volledig omzetverlies of naarmate het omzetverlies kleiner is een lager percentage.

Berekende arbeid

Deze post is geen feitelijk uitgave, maar bestaat geheel uit een berekende loon voor de inzet van de ondernemer en eventuele gezinsleden conform cao. Deze wordt dus verder buiten beschouwing gelaten.

Samenvattend kan worden gesteld dat op een gemiddeld pot- en perkplantenbedrijf ongeveer 48% van de kosten, uitgedrukt als percentage van de totale omzet, onvermijdbaar is of nog niet voor compensatie in aanmerking komt.

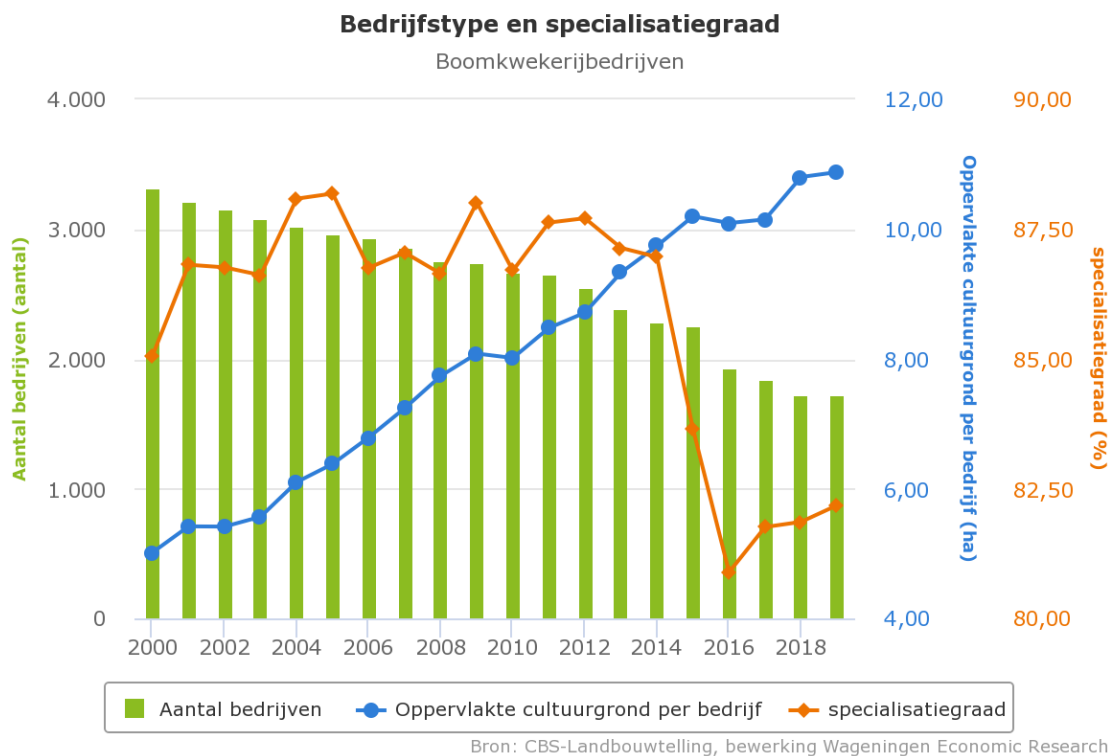
Tabel 2 Voorlopige resultaten schade pot- en perkplantensector (maart/mei)

	Omvang
Omzetverlies per gespecialiseerd bedrijf (maart/mei) (euro per bedrijf)	258.413
Onvermijdbare kosten als % omzet	48%
Schadebedrag per gespecialiseerd bedrijf (euro per bedrijf)	124.077
Aantal gespecialiseerde bedrijven	633
Specialisatiegraad	95%
<hr/>	
Totaal omzetverlies pot- en perkplanten (euro)	171.698.268
Totale schade pot- en perkplanten (euro)	82.440.815

Bron: Wageningen Economic Research.

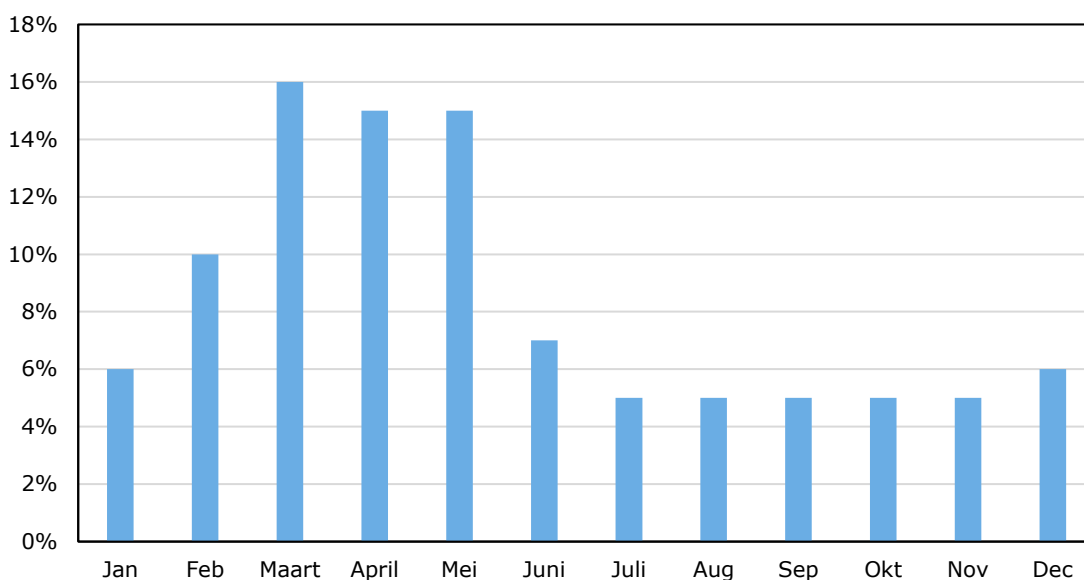
5. Boomkwekerijbedrijven

In de periode 2015-2019 waren er gemiddeld 1.897 gespecialiseerde boomkwekerijbedrijven in Nederland, die gezamenlijk 82% van het areaal boomkwekerijgewassen in Nederland (figuur 7).

Figuur 7 Bedrijfstype en specialisatiegraad boomkwekerijbedrijven

Deze bedrijven hadden een omzet van gemiddeld € 0,50 miljoen, waarvan € 0,46 miljoen uit boomkwekerijgewassen (zie bijlage 3). Op basis van exportgegevens uit Eurostat in 2016-2019 en consultatie van twee netwerkrelaties in de boomkwekerij is de verdeling van de omzet in de totale boomkwekerijsector tot stand gekomen zoals weergegeven in figuur 8).

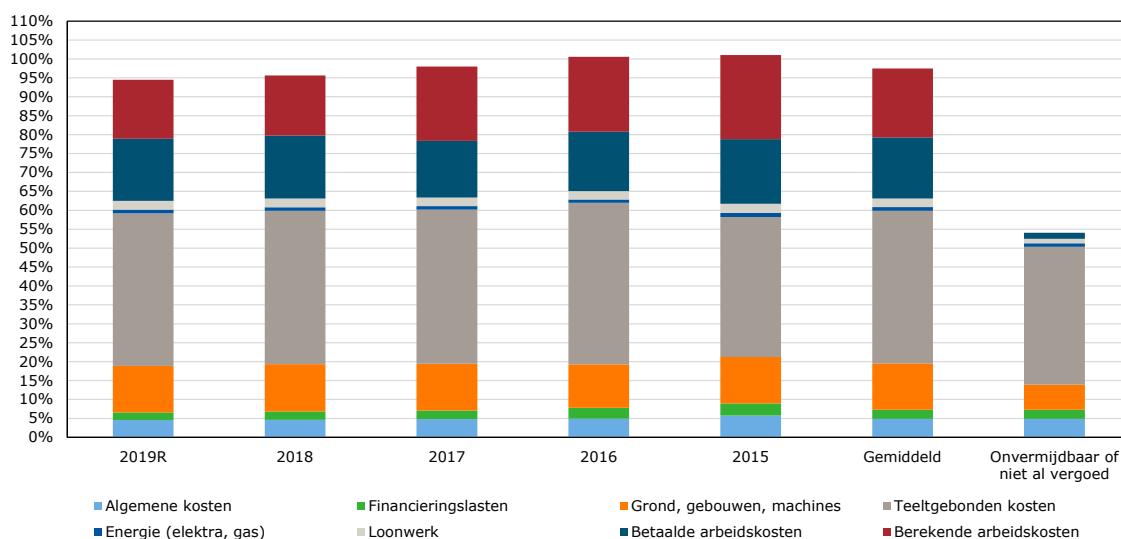
Figuur 8 Relatieve verdeling omzet boomkwekerijgewassen over de maanden in 2016-2019

Bron: Exportdata Eurostat.

Hierbij is het belangrijk te beseffen dat deze sector bestaat uit diverse productgroepen met elke een eigen afzetpatroon. De groep Bos en Haag en de groep Laan en Park zitten qua omzet vooral in de eerste 10 weken van het jaar, Heesters en Vaste planten vooral in de 10 weken daarna.

Op basis van de exportgegevens uit Eurostat, SO-cijfers en de CBS-Landbouwtelling is per productgroep een inschatting gemaakt van de omzetverdeling over het jaar. Vervolgens is een aantal netwerkrelaties geconsulteerd over de geschatte impact van de coronacrisis op de omzet voor de maanden maart, april en mei. Deze impact is beperkt voor productgroepen waar de omzet al gemaakt is, meer gespreid is over het jaar of waar de omzet nog moet komen. De impact is echter zeer groot voor bedrijven met een afzetpiek juist in deze periode: de bedrijven met veel vaste planten. In de geschatte omzetderving is door de netwerkrelaties al rekening gehouden met het conserveren/doortelen van een deel van de productie voor het naseizoen of volgend jaar. In het tweede halfjaar is dit effect beperkt, omdat dit vooral 1-jaars- en 2-jaarsproducten betreft. Op basis van voorgaande exercitie wordt het omzetverlies in de maanden maart, april en mei 2020 ingeschat op respectievelijk 30%, 70% en 70%.

In de figuur 9 zijn de diverse kostenposten uitgedrukt als percentage van de totale omzet onder normale omstandigheden voor de afzonderlijk jaren 2015-2019 en gemiddeld. In de laatste kolom wordt een inschatting gemaakt van de kosten die onvermijdbaar zijn bij 100% omzetverlies en waarvoor tot op heden geen vergoeding of uitstel van betaling mogelijk is.

Figuur 9 Kostenposten boomkwekerijbedrijven

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Algemene kosten

Deze overheadkosten lopen gewoon door.

Financieringskosten

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit betaalde rente en de Rabobank, grootste kredietverstrekker, verleent hiervoor geen uitstel van betaling.

Grond, gebouwen en machines

Deze post bestaat uit betaalde pacht, afschrijvingen, brandstoffen en onderhoud. De banken verlenen de komende maanden uitstel van aflossingen (min of meer afschrijvingen) en onderhoud wordt net als tijdens de financiële crisis van 2008-2013 uitgesteld.

Teeltgebonden kosten

Deze post bestaat uit onder andere meststoffen, zaaizaad en pootgoed, gewasbeschermingsmiddelen en overige (onder andere afzetkosten, hulpmaterialen). De teelt van boomkwekerijgewassen is grotendeels meerjarig en gewasverzorging blijft dus noodzakelijk. Daarnaast lijkt het de insteek te zijn om toch plantmateriaal te blijven aankopen, zodat na afloop van de coronacrisis de markt weer met voldoende volume en kwaliteit kan worden bediend. De sectordeskundigen achten een afname van de aankoop plantmateriaal met 10% realistisch en dit percentage wordt ook aangehouden voor de overige teeltgebonden kosten.

Energie

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit elektra en gas en deze kosten lopen gewoon door.

Loonwerk

Werk door derden zal worden geminimaliseerd en zoveel mogelijk worden ingevuld door de vaste krachten. Door het niet inhuren van uitzendkrachten kan hierop naar schatting 50% worden bespaard.

Betaalde arbeid

Door gebruik te maken van de NOW-regeling kan hiervoor een tegemoetkoming worden ontvangen van maximaal 90% bij volledig omzetverlies of naarmate het omzetverlies kleiner is een lager percentage. Overigens schatten de geraadpleegde sectordeskundigen ook in dat de loonkosten van het eigen personeel in min of meer gelijke tred zullen afnemen met het percentage omzetverlies.

Berekende arbeid

Deze post is geen feitelijk uitgave, maar bestaat geheel uit een berekende loon voor de inzet van de ondernemer en eventuele gezinsleden conform CAO. Deze wordt dus verder buiten beschouwing gelaten.

Samenvattend kan worden gesteld dat op een gemiddeld boomkwekerijbedrijf ongeveer 54% van de kosten, uitgedrukt als percentage van de totale omzet, onvermijdbaar is of nog niet voor compensatie in aanmerking komt.

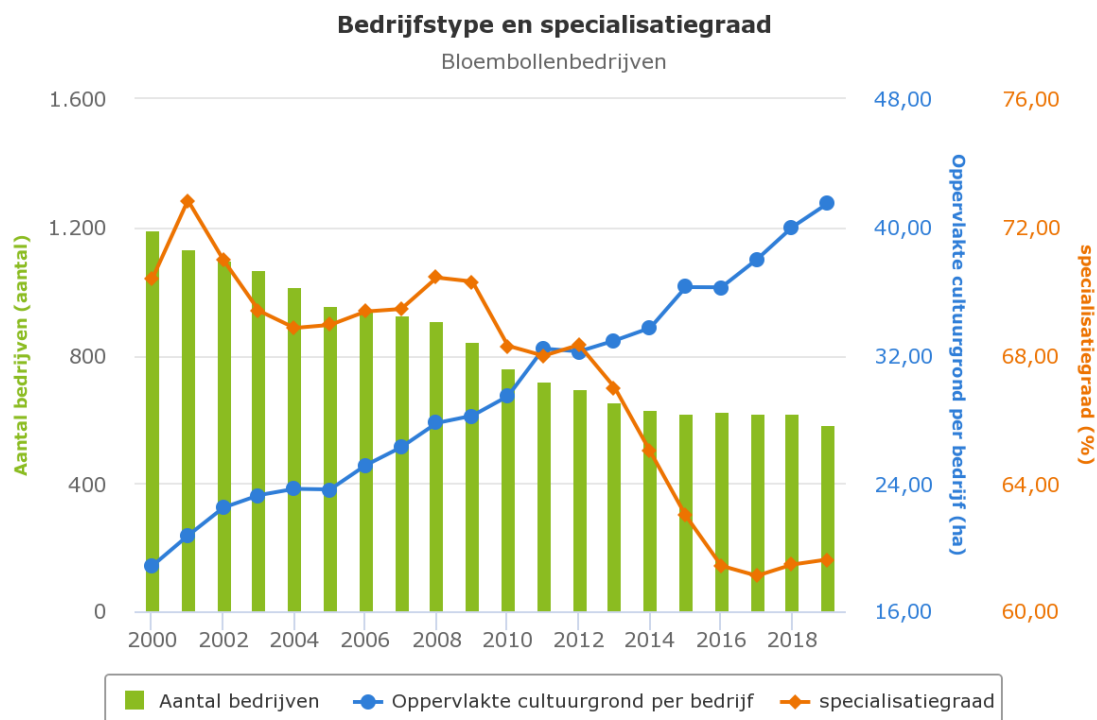
Tabel 3 Voorlopige resultaten schade boomkwekerijsector (maart/mei)

	Omvang
Omzetverlies per gespecialiseerd bedrijf (maart/mei) (euro per bedrijf)	119.397
Onvermijdbare kosten als % omzet	54%
Schadebedrag per gespecialiseerd bedrijf (euro per bedrijf)	64.558
Aantal gespecialiseerde bedrijven	1.897
Specialisatiegraad	82%
<hr/>	
Totaal omzetverlies boomkwekerij (euro)	276.016.841
Totale schade boomkwekerij (euro)	149.241.237

Bron: Wageningen Economic Research.

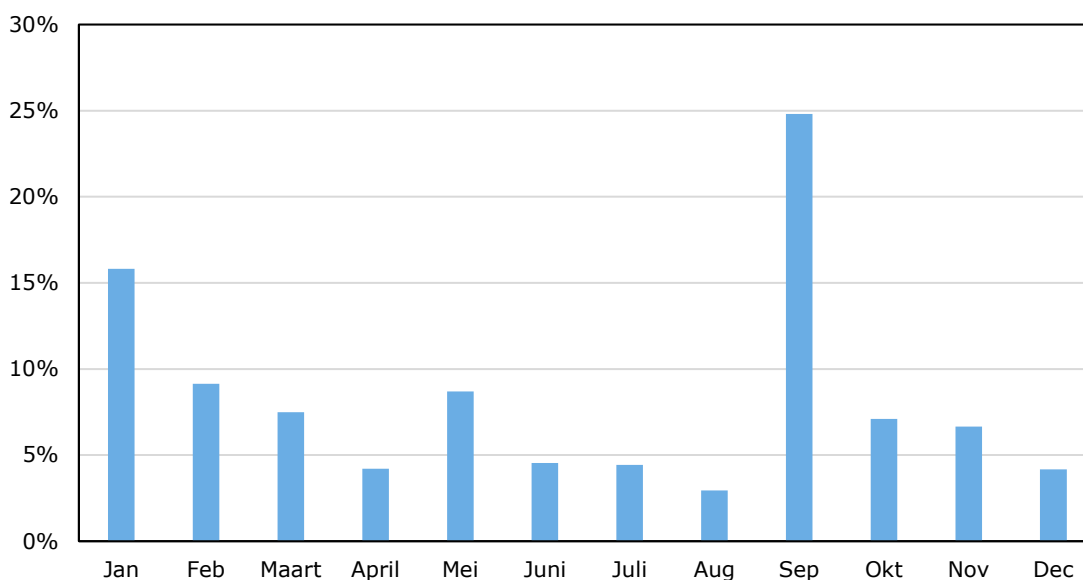
6. Bloembollenbedrijven

In de periode 2015-2019 waren er gemiddeld 613 gespecialiseerde bloembollenbedrijven in Nederland, die gezamenlijk 62% van het areaal bloembollen in Nederland teelden (figuur 10).

Figuur 10 Bedrijfstype en specialisatiegraad bloembollenbedrijven

Deze bedrijven hadden een omzet van gemiddeld € 1,34 miljoen, waarvan € 1,06 miljoen uit bloembollen (zie bijlage 4). Deze bedrijven hebben ook opvallend veel inkomsten uit werk voor derden, namelijk gemiddeld € 0,15 miljoen per bedrijf. Waarschijnlijk gaat het hier om betaalde activiteiten voor andere bedrijven om de relatief rustige wintermaanden te overbruggen. Op basis van de ERI-gegevens in 2018 is de verdeling van de omzet in bloembollen over het jaar bepaald (figuur 11).

Figuur 11 Relatieve verdeling omzet bloembollen over de maanden in 2018

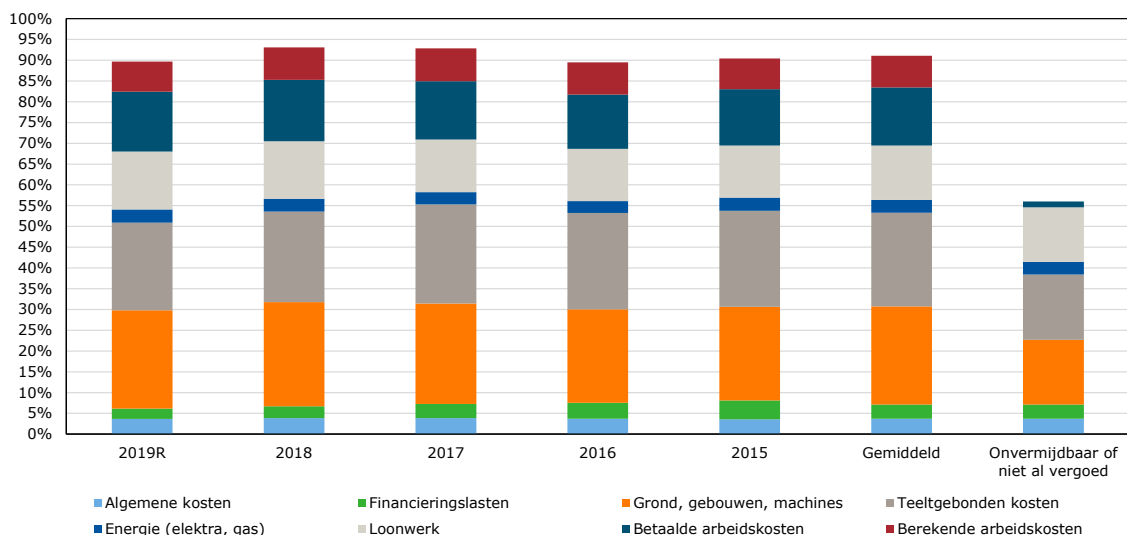
Bron: ERI-gegevens ten behoeve van Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

De verdeling over het jaar komt ook min of meer overeen met de betaaldaten voor reguliere leveringen (zie Kader 1), waarbij het merendeel van de voorjaarsbloeiers (onder andere tulp, narcis, hyacint) worden geleverd in de periode van 1 juni tot en met 14 augustus en het merendeel van de zomerbloeiers (onder andere lelie, gladiol) tussen 1 oktober en 14 december met een kleine uitloop tot 31 januari. In de maanden daarna vinden nauwelijks leveringen meer plaats. Op grond van het betaalschema wordt het omzetverlies in de maanden maart, april en mei 2020 ingeschat op respectievelijk 0%, 12,5% en 25%.

Voor Bloembollen indien feitelijke levering heeft plaatsgevonden:	
van 1 juni t/m 14 augustus:	op 1 november eerstkomend met dien verstande dat Hobaho en Opdrachtgevers overeen kunnen komen dat of 85% of 100% van het verschuldigde als opeisbaar voorschot moet worden betaald op 15 september van het lopende kalenderjaar;
van 15 augustus t/m 30 september;	op 1 november eerstkomend;
van 1 oktober t/m 14 december;	op 15 januari eerstkomend;
van 15 december t/m 31 januari;	op 1 maart eerstkomend;
van 1 februari t/m 31 maart;	op 1 mei eerstkomend;
van 1 april t/m 31 mei;	op 1 juli eerstkomend.

Kader 1 Betaaldaten voor reguliere leveringen bloembollenbedrijven

In figuur 12 zijn de diverse kostenposten uitgedrukt als percentage van de totale omzet onder normale omstandigheden voor de afzonderlijk jaren 2015–2019 en gemiddeld. In de laatste kolom wordt een inschatting gemaakt van de kosten die onvermijdbaar zijn bij 100% omzetverlies en waarvoor tot op heden geen vergoeding of uitstel van betaling mogelijk is.

Figuur 12 Kostenposten bloembollenbedrijven

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Algemene kosten

Deze overheadkosten lopen gewoon door.

Financieringskosten

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit betaalde rente en de Rabobank, grootste kredietverstrekker, verleent hiervoor geen uitstel van betaling.

Grond, gebouwen en machines

Deze post bestaat uit betaalde pacht, afschrijvingen, brandstoffen en onderhoud. De banken verlenen de komende maanden uitstel van aflossingen (min of meer afschrijvingen). Onderhoud is in de wintermaanden al grotendeels geschied, dus daar is weinig tot geen besparing mogelijk.

Teeltgebonden kosten

Deze post bestaat uit onder andere meststoffen, zaaizaad en pootgoed, gewasbeschermingsmiddelen en overige (onder andere afzetkosten, hulpmaterialen). De voorjaarsbloeiërs zijn al geplant en het plantgoed voor de zomerbloeiërs is al grotendeels in huis en gaat binnen kort de grond in. De oogst van 2020 begint pas in juni en vooralsnog blijft gewasverzorging nodig, zeker omdat uit de oogst ook een groot deel van het plantgoed voor de oogst 2021 voortkomt. Op de afzetkosten van incurante voorraad leverbaar van de oogst 2019 kan wel worden bespaard door deze op te ruimen.

Energie

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit elektra en gas en deze kosten lopen gewoon door.

Loonwerk

Deze kosten zijn voor de oogst van 2020 en lopen vooralsnog gewoon door.

Betaalde arbeid

Door gebruik te maken van de NOW-regeling kan hiervoor een tegemoetkoming worden ontvangen van maximaal 90% bij volledig omzetverlies of naarmate het omzetverlies kleiner is een lager percentage. Aangezien er de komende maanden nauwelijks sprake is van omzetverlies, zal van deze regeling weinig gebruik kunnen worden gemaakt.

Berekende arbeid

Deze post is geen feitelijk uitgave, maar bestaat geheel uit een berekende loon voor de inzet van de ondernemer en eventuele gezinsleden conform cao. Deze wordt dus verder buiten beschouwing gelaten.

Samenvattend kan worden gesteld dat op een gemiddeld bloembollenbedrijf ongeveer 56% van de kosten, uitgedrukt als percentage van de totale omzet, onvermijdbaar is of (nog) niet voor compensatie in aanmerking komt.

Tabel 4 Voorlopige resultaten schade bloembollensector (maart/mei)

	Omvang
Omzetverlies per gespecialiseerd bedrijf (maart/mei) (euro per bedrijf)	35.257
Onvermijdbare kosten als % omzet	56%
Schadebedrag per gespecialiseerd bedrijf (euro per bedrijf)	19.736
Aantal gespecialiseerde bedrijven	613
Specialisatiegraad	62%
Totaal omzetverlies bloembollen (euro)	35.005.606
Totale schade bloembollen (euro)	19.595.455

Bron: Wageningen Economic Research.

7. Voorlopige conclusies

- Het totale omzetverlies voor de sierteeltsector in de periode maart tot en met mei 2020 wordt geschat op ongeveer 650 miljoen euro.
- De onvermijdbare kosten als percentage van de omzet variëren tussen de 44% en 56%, afhankelijk van het bedrijfstype.
- Het schadebedrag voor de sierteeltsector in de periode maart tot en met mei 2020 wordt daarom geschat op ongeveer 325 miljoen euro (tabel 5).

Tabel 5 Voorlopige resultaten schade sierteelt (maart/mei)

Periode maart tot en met mei 2020	Bloembollen	Boom- kwekerij	Pot- en Perkplanten	Snijbloemen	Totaal sierteelt
Omzetverlies per gespecialiseerd bedrijf (euro per bedrijf)	35.257	119.397	258.413	165.782	
Onvermijdbare kosten als % omzet	56%	54%	48%	44%	
Schadebedrag per gespecialiseerd bedrijf (euro per bedrijf)	19.736	64.558	124.077	73.373	
Aantal gespecialiseerde bedrijven	613	1.897	633	926	
Specialisatiegraad	62%	82%	95%	95%	
Totaal omzetverlies desbetreffende sector (miljoen euro)	35	276	172	162	645
Totale schade desbetreffende sector (miljoen euro)	20	149	82	72	323

Bron: Wageningen Economic Research.

Bijlage 1. Snijbloemenbedrijven (alle bedragen in €)

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal opbrengsten	1.894.500	1.758.700	1.471.800	1.425.600	1.490.900	1.608.300
Akkerbouw	100	100	-	100	100	80
Bloembollen en knollen	71.600	61.200	31.600	29.000	27.200	44.120
Groenten	1.000	900	600	1.400	2.400	1.260
Bloemen	1.723.800	1.599.300	1.374.600	1.348.300	1.387.900	1.486.780
roos	159.900	145.100	136.400	145.700	167.800	150.980
chrysaant	775.200	722.800	566.100	587.700	643.900	659.140
freesia	96.100	86.200	82.400	80.500	76.800	84.400
Overig tuinbouw	800	900	2.200	1.900	1.100	1.380
Overige opbrengsten	97.200	96.400	62.800	44.900	72.300	74.720
inkomstoeslagen en subsidies	9.700	9.500	600	400	500	4.140
energiehandel en -verkoop	39.600	40.300	24.300	17.300	32.300	30.760
werk voor derden	1.400	1.300	3.900	5.400	2.800	2.960
verhuur van activa	2.100	1.900	3.000	3.300	3.000	2.660

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal betaalde kosten en afschrijving	1.616.100	1.526.700	1.243.200	1.192.600	1.291.400	1.374.000
Dierlijke en plantaardige activa	583.900	524.700	435.700	416.900	445.800	481.400
meststoffen	19.300	15.900	12.400	12.800	14.500	14.980
zaaizaad en pootgoed	339.500	300.100	243.000	227.500	244.200	270.860
gewasbeschermingsmiddelen	58.600	52.300	45.500	46.700	47.200	50.060
overig (o.a. afzetkosten, hulpmaterialen)	166.500	156.400	134.800	129.900	139.900	145.500
Energie	263.400	306.900	249.800	239.000	284.700	268.760
electriciteit	92.800	105.900	85.600	76.200	84.900	89.080
gas	159.100	190.200	154.700	152.600	189.600	169.240
Immateriele activa	100	100	100	-	-	60
Materiele activa	263.500	235.100	186.000	183.100	201.300	213.800
betaalde pacht	7.000	6.900	5.000	4.300	3.700	5.380
afschrijving gebouwen en glasopstanden	39.300	35.200	27.700	29.400	35.000	33.320
afschrijving machines en installaties	104.800	92.700	68.400	68.100	74.700	81.740
brandstoffen	5.000	4.800	4.100	3.500	4.000	4.280
onderhoud	102.500	91.000	76.900	74.000	79.900	84.860
Betaalde arbeid	354.800	317.300	250.800	232.100	234.500	277.900
Werk door derden	41.900	38.400	31.900	32.700	26.900	34.360
Financieringslasten	31.300	31.600	28.600	33.900	42.500	33.580
betaalde rente	28.000	28.500	26.100	32.200	40.500	31.060
Algemene kosten	77.400	72.700	60.400	54.700	55.700	64.180
Berekende kosten arbeid	115.700	112.600	103.000	105.000	106.600	108.580
ondernemers	111.600	108.600	99.500	101.000	102.100	104.560
Berekende kosten vermogen	38.900	39.400	37.300	53.300	50.300	43.840
grond	3.800	3.700	3.500	4.400	4.300	3.940
andere (im)materiele activa	8.700	9.000	8.200	22.800	21.700	14.080
biologische activa	20.200	20.600	18.800	19.600	17.700	19.380
monetaire activa	6.200	6.200	6.800	6.600	6.500	6.460
Netto-bedrijfsresultaat	179.000	135.700	137.200	136.000	105.300	138.640
Rentabiliteit (opbrengst per 100 euro kosten)	110	108	110	111	108	109

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Bijlage 2. Pot- en perkplantenbedrijven (alle bedragen in €)

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal opbrengsten	2.839.100	2.875.500	2.651.100	2.344.900	2.109.500	2.564.020
Akkerbouw	-	-	100	100	-	40
Groenten	500	600	500	200	100	380
Bloemen	7.600	7.300	200	300	200	3.120
Overig tuinbouw	2.679.400	2.706.500	2.501.000	2.230.400	1.994.300	2.422.320
boomkwekerijgewassen	-	-	900	400	-	260
potplanten	2.190.300	2.172.400	2.011.700	1.789.500	1.577.900	1.948.360
perkplanten	483.800	528.800	484.100	436.100	411.000	468.760
Overige opbrengsten	151.600	161.100	149.300	113.900	114.800	138.140
inkomenstoeslagen en subsidies	27.600	26.500	4.500	200	900	11.940
energiehandel en -verkoop	43.900	52.600	32.200	22.300	27.600	35.720
werk voor derden	9.300	9.100	9.400	3.100	6.400	7.460
verhuur van activa	5.700	5.500	4.100	3.900	3.500	4.540

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal betaalde kosten en afschrijving	2.608.200	2.517.300	2.305.700	1.995.000	1.893.000	2.263.840
Dierlijke en plantaardige activa	1.269.000	1.187.900	1.137.900	958.500	922.300	1.095.120
meststoffen	14.700	12.600	11.700	11.400	11.100	12.300
zaaizaad en pootgoed	679.900	626.700	629.400	531.200	507.400	594.920
gewasbeschermingsmiddelen	30.300	26.200	23.400	16.800	14.700	22.280
overig (o.a. afzetkosten, hulpmaterialen)	544.100	522.400	473.400	399.100	389.100	465.620
Energie	206.100	245.400	223.900	193.300	192.300	212.200
electriciteit	39.200	44.700	37.800	35.300	32.600	37.920
gas	127.600	162.500	153.300	132.200	146.300	144.380
Immateriele activa	200	200	200	100	100	160
Materiele activa	314.400	295.700	262.500	232.900	219.200	264.940
betaalde pacht	2.000	2.100	1.700	1.600	1.300	1.740
afschrijving gebouwen en glasopstanden	43.300	46.300	44.200	41.100	38.400	42.660
afschrijving machines en installaties	125.200	115.300	102.000	94.200	91.100	105.560
brandstoffen	6.900	6.700	6.200	5.800	5.700	6.260
onderhoud	129.000	117.600	101.900	84.600	76.800	101.980
Betaalde arbeid	643.700	617.200	525.200	459.200	418.100	532.680
Werk door derden	14.400	13.800	12.700	8.700	11.200	12.160
Financieringslasten	41.000	42.600	41.000	54.400	51.900	46.180
betaalde rente	36.500	38.300	37.900	51.900	49.400	42.800
Algemene kosten	119.400	114.600	102.300	88.000	77.800	100.420
Berekende kosten arbeid	115.700	112.600	103.000	105.000	106.600	108.580
ondernemers	111.600	108.600	99.500	101.000	102.100	104.560
Berekende kosten vermogen	38.900	39.400	37.300	53.300	50.300	43.840
grond	3.800	3.700	3.500	4.400	4.300	3.940
andere (im)materiele activa	8.700	9.000	8.200	22.800	21.700	14.080
biologische activa	20.200	20.600	18.800	19.600	17.700	19.380
monetaire activa	6.200	6.200	6.800	6.600	6.500	6.460
Netto-bedrijfsresultaat	112.700	244.400	243.000	243.500	109.000	190.520
Rentabiliteit (opbrengst per 100 euro kosten)	104	109	110	112	105	108

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Bijlage 3. Boomkwekerijbedrijven (alle bedragen in €)

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal opbrengsten	617.200	589.300	467.400	431.800	394.300	500.000
Akkerbouw	2.400	2.400	2.400	1.200	2.500	2.180
Bloemen	800	700	1.100	1.000	400	800
Overig tuinbouw	570.200	548.000	439.800	411.700	344.200	462.780
boomkwekerijgewassen	542.600	520.200	439.800	411.700	344.200	451.700
potplanten	27.600	27.800	-	-	-	11.080
Intensieve veehouderij	17.800	11.900	-	-	9.000	7.740
Overige opbrengsten	26.100	26.200	24.000	17.900	38.000	26.440
inkomstoeslagen en subsidies	2.100	2.100	2.300	1.400	1.600	1.900
werk voor derden	4.600	4.500	4.900	2.200	3.800	4.000
verhuur van activa	2.000	1.900	1.400	1.300	1.700	1.660

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal betaalde kosten en afschrijving	487.100	470.100	366.200	348.700	310.800	396.580
Dierlijke en plantaardige activa	248.800	238.800	190.500	184.400	145.900	201.680
veevoer	9.500	7.800	-	-	6.400	4.740
meststoffen	4.900	4.500	4.100	3.700	2.900	4.020
zaaizaad en pootgoed	143.700	138.700	114.900	98.100	81.500	115.380
gewasbeschermingsmiddelen	5.200	5.100	4.600	4.900	4.100	4.780
mestafzetkosten	900	800	-	-	400	420
champignoncompost	600	600	400	500	400	500
overig (o.a. afzetkosten, hulpmaterialen)	85.500	82.700	66.900	77.700	51.000	72.760
Energie	6.200	5.600	4.200	3.800	4.200	4.800
electriciteit	3.600	3.200	2.300	2.000	2.300	2.680
gas	2.400	2.200	1.700	1.600	1.800	1.940
Immateriele activa	200	200	100	-	100	120
Materiele activa	76.000	73.700	57.700	49.600	48.500	61.100
betaalde pacht	6.300	6.400	6.500	5.100	4.800	5.820
afschrijving gebouwen en glasopstanden	10.900	10.400	7.600	7.200	8.800	8.980
afschrijving machines en installaties	16.100	15.700	12.700	9.600	9.400	12.700
brandstoffen	7.100	6.800	5.300	4.300	4.600	5.620
onderhoud	27.000	26.100	19.600	17.600	15.200	21.100
Betaalde arbeid	101.100	97.900	69.900	67.800	67.300	80.800
Werk door derden	14.200	13.500	10.700	9.400	9.600	11.480
Financieringslasten	12.500	13.100	10.600	12.500	12.600	12.260
betaalde rente	11.300	12.000	9.700	11.700	12.000	11.340
Algemene kosten	28.100	27.200	22.600	21.200	22.600	24.340
Berekende kosten arbeid	96.300	93.600	91.900	85.600	87.700	91.020
ondernemers	93.700	91.100	89.700	84.000	84.000	88.500
Berekende kosten vermogen	9.000	11.300	9.800	12.200	14.100	11.280
grond	3.000	2.900	2.500	3.000	3.100	2.900
andere (im)materiele activa	2.000	1.900	1.500	3.400	3.600	2.480
biologische en monetaire activa	4.100	6.500	5.800	5.800	7.300	5.900
Netto-bedrijfsresultaat	36.200	26.300	9.200	-2.900	-6.300	12.500
Rentabiliteit (opbrengst per 100 euro kosten)	106	105	102	99	98	102

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Bijlage 4. Bloembollenbedrijven (alle bedragen in €)

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal opbrengsten	1.439.300	1.299.500	1.301.500	1.334.300	1.348.800	1.344.680
Akkerbouw	6.200	8.000	17.500	15.300	17.000	12.800
Bloembollen en knollen	1.140.400	1.023.100	1.018.800	1.061.100	1.071.900	1.063.060
tulp	490.500	439.000	387.200	382.300	367.500	413.300
lelie	406.800	344.000	372.300	438.100	438.000	399.840
Groenten	-	-	1.200	2.500	6.800	2.100
Bloemen	52.300	52.400	63.600	51.500	65.800	57.120
Overig tuinbouw	2.500	2.600	-	-	-	1.020
Rundveehouderij	19.600	16.700	14.300	14.000	13.600	15.640
Overige opbrengsten	218.300	196.900	186.000	190.000	173.600	192.960
inkomstoeslagen en subsidies	13.300	12.800	13.600	9.500	11.400	12.120
energiehandel en -verkoop	1.600	1.700	1.000	1.100	1.200	1.320
werk voor derden	171.900	154.000	159.700	147.500	135.000	153.620
verhuur van activa	38.800	37.200	41.000	33.300	34.200	36.900

	2019R	2018	2017	2016	2015	Gemiddeld
Totaal betaalde kosten en afschrijving	1.200.300	1.121.000	1.116.400	1.099.600	1.127.100	1.132.880
Dierlijke en plantaardige activa	303.400	282.700	310.200	309.700	311.400	303.480
veevoer	6.200	5.100	6.800	4.500	4.500	5.420
meststoffen	22.800	19.900	22.300	20.100	21.500	21.320
zaaizaad en pootgoed	59.900	56.300	67.100	75.600	79.200	67.620
gewasbeschermingsmiddelen	87.700	82.200	90.000	87.000	81.500	85.680
champignoncompost	-	-	-	500	-	100
overig (o.a. afzetkosten, hulpmaterialen)	126.800	119.200	124.000	122.500	124.700	123.440
Energie	46.000	40.600	38.600	38.100	43.200	41.300
electriciteit	30.500	26.800	24.200	24.000	25.100	26.120
gas	15.000	13.400	13.300	13.500	17.700	14.580
Immateriele activa	13.700	12.800	11.100	9.400	7.200	10.840
Materiele activa	340.600	325.700	314.800	300.200	304.200	317.100
betaalde pacht	107.000	106.400	105.200	100.400	104.600	104.720
afschrijving gebouwen en glasopstanden	33.500	31.600	29.900	29.200	29.600	30.760
afschrijving machines en installaties	80.500	76.300	73.400	72.200	65.700	73.620
brandstoffen	29.300	27.100	26.500	21.800	25.700	26.080
onderhoud	78.100	72.700	70.100	67.800	70.900	71.920
Betaalde arbeid	207.300	192.200	182.500	173.600	183.100	187.740
Werk door derden	200.600	179.500	164.600	168.100	168.800	176.320
Financieringslasten	35.800	37.600	44.600	50.700	61.300	46.000
betaalde rente	33.000	34.900	42.000	48.100	58.600	43.320
Algemene kosten	52.800	49.800	50.100	49.800	47.900	50.080
Berekende kosten arbeid	104.100	101.700	103.300	103.600	99.700	102.480
ondernemers	101.400	99.100	99.900	100.300	95.400	99.220
Berekende kosten vermogen	38.300	39.700	38.800	49.000	57.600	44.680
grond	9.500	9.500	10.500	9.700	9.800	9.800
andere (im)materiele activa	5.700	5.800	6.000	15.700	16.800	10.000
biologische en monetaire activa	23.100	24.300	22.300	23.600	30.900	24.840
Netto-bedrijfsresultaat	129.500	72.000	85.000	130.200	123.000	107.940
Rentabiliteit (opbrengst per 100 euro kosten)	110	106	107	111	110	109

Bron: Bedrijveninformatienet, Wageningen Economic Research.

Meer informatie

Rob Stokkers

T +31 (0)317 48 46 29

E robert.stokkers@wur.nl

www.wur.nl/economic-research

2020-039d